

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Tdo/40/2017
Identifikačné číslo spisu: 1415010087
Dátum vydania rozhodnutia: 23.01.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Paluda
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1415010087.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Paludu a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Františka Moznera na neverejnom zasadnutí konanom dňa 23. januára 2018 v Bratislave, s následným verejným vyhlásením rozhodnutia, v trestnej veci proti obvinenému Ing. X. X., pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 Tr. zák., o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. mája 2016, sp. zn. 2To/7/2016, podľa § 382a Tr. por., § 386 ods. 1, ods. 2 Tr. por. a § 388 ods. 1 Tr. por. takto

rozhodol:

Uznesením Krajského súdu v Bratislave z 12. mája 2016, sp. zn. 2To/7/2016, bol z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. d) Tr. por. porušený zákon v ustanovení § 293 ods. 3 Tr. por. v neprospech obvineného Ing. X. X..

Napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave sa zrušuje.

Zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Krajskému súdu v Bratislave sa prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 19. októbra 2015, sp. zn. 2T/29/2015, bol obvinený Ing. X. X. uznaný za vinného z prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

napriek zákonnej vyživovacej povinnosti prispievať na výživu dcéry Bc. I. X., nar. XX. P..XXXX, trvale bytom B., X. č. XX, vyplývajúcej mu z ustanovenia § 62 Zákona o rodine a deklarovanej jej i uznesením Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 25P/300/2006, zo dňa 7. mája 2007, právoplatné dňa 21. mája 2008, ktorým bol zaviazaný prispievať na výživu dcéry sumou 165,97 euro (5 000,- Sk)

mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky dieťaťa, si túto vyživovaciu povinnosť riadne neplní od mesiaca august 2013 do vyhlásenia rozsudku 19. októbra 2015 s výnimkou mesiacov, kedy na výživu dcéry prispel a to august 2013 sumou 50,- eur, október 2013 sumou 100,- eur, november 2013 sumou 250,- eur, december 2013 sumou 200,- eur, január 2014 sumou 65,- eur, február 2014 sumou 70,- eur, marec 2014 sumou 330,- eur, apríl 2014 sumou 30,- eur, jún 2014 sumou 30,- eur, jún 2014 sumou 30,- eur, august 2014 sumou 50,- eur, čím mu voči oprávnenému dieťaťu Bc. I. X. vznikol dlh na výživnom vo výške 3 140,22 eur, pričom počas rozhodného obdobia je evidovaný ako spoločník viacerých spoločností, a to D. Q. D. C. H., s.r.o., v likvidácii, P.P.C. s.r.o. B., v evidencii uchádzačov o zamestnancov úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaný nebol, dávky v hmotnej núdzi nepoberal.

Za to mu okresný súd podľa § 207 ods. 1 Tr. zák. s použitím § 38 ods. 3, § 36 písm. j) Tr. zák. uložil trest odňatia slobody v trvaní 5 (päť) mesiacov.

Podľa § 51 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. s poukazom na § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zák. súd obvinenému výkon trestu odňatia slobody podmienene odložil a súčasne mu uložil probačný dohľad nad jeho správaním s určením skúšobnej doby v trvaní 1 (jeden) rok.

Podľa § 50 ods. 2 Tr. zák. s použitím § 51 ods. 4 písm. d) Tr. zák. obvinenému uložil povinnosť zaplatiť v skúšobnej dobe zameškané výživné k rukám Bc. I. X., nar. XX. P. XXXX, trvale bytom B., X. č. XXXX/XX vo výške 3140,22 eur (tritisícstoštyridsať eur dvadsaťdva centov).

Krajský súd v Bratislave rozhodujúc o odvolaní obvineného Ing. X. X. proti uvedenému rozsudku súdu prvého stupňa uznesením z 12. mája 2016, sp. zn. 2To/7/2016, podľa § 319 Tr. por. odvolanie obvineného ako nedôvodné zamietol.

Proti citovanému uzneseniu krajského súdu podal obvinený dovolanie vlastným písomným podaním, osobne podaným na Krajskom súde v Bratislave dňa 9. decembra 2016, s pripojenou plnou mocou pre Mgr. Haťapku na zastupovanie v dovolacom konaní (č.l. 283-286 spisu). V podanom dovolaní obvinený uviedol, že dňa 16. októbra 2016 mu bolo doručené uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 To 7/2016, ktorým bolo zamietnuté jeho odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV z 19. októbra 2015, sp. zn. 2T/29/2015. Na hlavnom pojednávaní konanom na okresnom súde obvinený výslovne žiadal, aby súd v súlade s § 7 ods. 2 Tr. por. hlavné pojednávanie odročil do času, kým nebude rozhodnuté o jeho návrhu, podanom na tom istom okresnom súde skôr, ako bolo začaté trestné konanie, o spätnom znížení výživného voči poškodenej (konanie vedené pod sp. zn. 5C/1/2015). Keďže ide o rozhodnutie súdu, ktoré je podstatné aj pre rozhodnutie súdu v predmetnom trestnom konaní, okresný súd bol podľa obvineného povinný počkať na rozhodnutie o spätnom znížení výživného. Zvláštnou je aj situácia, že ten istý súd, ktorý na jednej strane urýchlene rozhodol v trestnom konaní, na strane druhej v konaní, v ktorom má konať v prospech práv maloletého a teda by malo mať prednosť pred ostatnými konaniami, dodnes nevykonal jediný úkon, v danej veci sa zmenili už trikrát sudcovia, čo podľa obvineného vzbudzuje podozrenie o výbere zákonného sudcu. Ak aj k pojednávaniu v civilnej veci došlo, toto bolo zmarené práve poškodenu (v civilnom konaní odporkyňou), pričom podľa obvineného išlo o taktický zámer čím dlhšie pozdržať konanie o návrhu na zníženie výživného tak, aby sa v prvom rade rozhodlo v trestnom konaní. Podľa obžalovaného okresný súd v tomto prípade absolútne zlyhal, keďže jeho rozhodnutie bolo čisto mechanické, bez zohľadnenia konkrétnych skutočností (napr. že do zhoršenej situácie sa obvinený nedostal vlastnou vinou, že pôvodné zvýšenie výživného bolo odôvodnené zvýšenými nárokmi na štúdium, čo bolo zabezpečené práve nákupom niektorých „darčiekov“ ako to nazval súd, kúpou počítača, tabletu, zvýšením finančných príspevkov na činnosť v AISECU a pod.). Poškodená dokonca počas štúdia pracovala, takže mala aj iný príjem (čo maloletý Teodor mať nemohol), má trvalé bydlisko (pričom maloletý nemá istú strechu nad hlavou). Okresný súd podľa obvineného konal podľa týchto zistení vysoko účelovo a bezohľadne, pričom vedome porušil základné zásady spravodlivého konania.

Krajský súd dal v dovolacom konaní vo všetkom za pravdu okresnému súdu, avšak v neprítomnosti

obvineného. Konanie v neprítomnosti obvineného odôvodnil tým, že sa mu márne pokúšal dvakrát doručiť predvolanie na hlavné pojednávanie. V tejto súvislosti obvinený uviedol, že Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) viackrát konštatoval, že ak sa obvinený nedostaví na súd, nemôže byť sankciou konanie v jeho neprítomnosti a súd má dostatok možností, ako jeho účasť zabezpečiť. Okrem toho nie je pravdou, že by sa krajský súd márne pokúšal doručiť obvinenému predvolanie. Prvé predvolanie, ktoré si obvinený v odbernej lehote prevzal, bolo dôvodom na jeho písomné ospravedlnenie z dôvodu, že v deň konania verejného zasadnutia na Krajskom súde v Bratislave mal obvinený iné hlavné pojednávanie na Okresnom súde Bratislava III. Druhé predvolanie si obvinený nestihol vyzdvihnúť z pošty v odbernej lehote, preto požiadal o jeho opätovné doručenie prostredníctvom podania, doručeného podateľni krajského súdu. Do dnešného dňa však krajský súd na toto jeho podanie nereagoval, namiesto toho rozhodol, podľa obžalovaného nezákonne, na verejnom zasadnutí bez jeho prítomnosti. V tomto smere je podľa obžalovaného irelevantné odvolávanie sa krajského súdu na vnútroštátne normy, keďže medzinárodné zmluvy o ľudských právach majú prednosť pred zákonom a v prípade kolízie noriem má podľa ústavného súdu vyššiu moc práve medzinárodná úprava ratifikovaná Slovenskou republikou, o to viac, ak sa týka ľudských práv, vrátane práva na spravodlivý súd.

Samotné odôvodnenie uznesenia, ako aj rozsudku prvostupňového súdu, je podľa obvineného strohé, mechanické, šablónovité, bez uvedenia osobitných okolností konkrétneho prípadu. Nutnosť odôvodniť rozhodnutie súdu vyvodil ESLP z práva obvineného mať primeraný čas a možnosť prípravy obhajoby podľa čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), čo platí aj pri podávaní opravných prostriedkov. Sudcovia musia s dostatočnou jasnosťou uviesť dôvody, o ktoré sa opierajú, keďže len tak môže obvinený užitočne uplatňovať existujúce opravné prostriedky (rozsudok ESLP vo veci Hadjinastassiou v. Grécko zo 16. decembra 1992, §33). Podľa judikatúry ESLP sa záruky čl. 6 Dohovoru vzťahujú aj na opravné prostriedky, pokiaľ štát zriadil odvolacie, prípadne kasačné inštancie. Pojem odvolanie v nadpise čl. 2 Protokolu č. 7 má autonómny význam. Rozumie sa ním akýkoľvek prostriedok proti rozhodnutiu o vine alebo treste, teda nielen odvolanie, ale predovšetkým kasačná sťažnosť alebo iný obdobný opravný prostriedok (dovolenie a pod.). Prítomnosť obvineného pred odvolacím súdom, ktorý preskúma tak skutkové, ako aj právne otázky, je zásadne nutná (rozsudok ESLP vo veci Ekbatani v. Švédsko z 26. mája 1988).

Záruka spravodlivosti konania je procesnej povahy a neznamená záruku žiadneho materiálneho subjektívneho práva, ani to, že výsledok konania bude spravodlivý. Čl. 6 Dohovoru teda nezaručuje spravodlivosť rozhodnutia, ale spravodlivosť konania, na základe ktorého k rozhodnutiu došlo. Tiež nejde o to, aby konanie bolo v súlade s vnútroštátnym právom, ale o tom, aby bolo v súlade s Dohovorom. Štát, ktorý zriadil odvolacie a kasačné súdy je povinný dbať na to, aby stranám boli pred ním poskytnuté základné záruky. Zriadenie viacerých opravných inštancií posilňuje súdnu ochranu nad rámec Dohovoru, ale vzhľadom na čl. 53 to nie je dôvod na to, aby sa „poľavilo“ z požiadaviek čl. 6 Dohovoru. Čl. 6 vyžaduje, aby bolo súdne konanie rýchle, ale súčasne zakotvuje všeobecnejší princíp riadneho výkonu spravodlivosti (rozsudok ESLP vo veci Boddaert v. Belgicko z 22. októbra 1992). Týka sa to predovšetkým vyššie uvedeného odloženia veci do rozhodnutia o podanom návrhu na zníženie výživného, čo má rozhodujúci vplyv na určenie výšky nesplateného výživného, resp. na to, či vôbec existuje alebo nie. Ak trestný súd nepočkal na takýto rozsudok, teda na vyriešenie otázky, o ktorej rozhoduje iný súd, automaticky tým prejedlikoval rozhodnutie tohto súdu a rozhodol tak, ako keby bol tento návrh zamietnutý. Naopak, ak ide o ten istý súd, vytvára tlak na budúce rozhodnutie súdu o otázke návrhu na zníženie výživného, pretože do budúca tu stojí otázka, ako sa bude správať systém, resp. ako sa má zachovať obvinený v prípade, ak by teraz súd jeho návrhu vyhovel a znížil výživné, čím by bol vypočítaný nedoplatok menší alebo rovný nule. V takom prípade by boli platné dva protichodné rozsudky, hovoriace o tej istej veci, pričom by bola trestnoprávna zodpovednosť založená na neexistujúcom fakte, o ktorom by rozhodol práve iný súd.

Jedným z prvkov spravodlivého procesu v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru je jeho kontradiktórny charakter. Každá strana musí mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné, aby jej požiadavky uspeli, ale tiež zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkou predloženým súdu, za účelom ovplyvniť jeho rozhodovanie (rozsudok ESLP vo veci Manovanelli v. Francúzsko z 18.

marca 1997, § 33). Z princípu spravodlivosti vyplýva, že rozhodnutie súdu nemôže byť založené na niečom, čo nebolo predmetom diskusie strán, resp. čo im nebolo predložené na diskusiu. Nemôže byť založené ani na skutočnostiach, ktoré sú známe len sudcovi, ale neboli prediskutované stranami.

Odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorý účastníkovi odníma možnosť realizovať tie procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. Tým je i právo účastníka, aby jeho vec prejednal súd v jeho prítomnosti. Neznamená to, že by súd nemohol prejednať vec i v neprítomnosti účastníka konania, avšak je vždy povinný poskytnúť účastníkovi konania možnosť, aby jeho vec bola prejednaná v jeho neprítomnosti. Ide predovšetkým o to, aby boli všetci súdení rovnakými súdmi a podľa rovnakých pravidiel, bez akejkoľvek diskriminácie alebo privilégií. A práve v tom je najväčší problém, pretože v akomkoľvek spore po „nepriateľskej“ maedializácii voči osobe obvineného X., v súvislosti s vykonštruovanou kauzou O. Q., a.s. a B., s.r.o., sa tento súd „automaticky“ postavil na druhú stranu, diskriminuje ho a vopred ho hodnotí ako „závadnú osobu“ a z tohto dôvodu mu nepriznáva žiadne práva zaručené ústavou. Podľa obvineného však v tomto prípade ide o to, že na jednej strane poškodzuje jeho maloleté sedemročné dieťa a na strane druhej ohrozuje aj jeho existenciu a právo na život v rodine. Ohrozuje tiež ďalšie osoby - jeho manželku trpiacu leukémiou. Súd si podľa neho nepoložil otázku, či je v danej situácii vôbec možné plniť rozhodnutie iného súdu, ktoré vzniklo za iných podmienok, než reálne existujú a vznikli po takom rozhodnutí (napr. narodenie ďalšieho dieťaťa, poškodená bola na štúdium zabezpečená materiálne skôr v podobe zabezpečenie elektronických pomôcok, finančných príjmov; strata príjmu, ochorenie člena rodiny a pod.). Súd nehodnotil všetky okolnosti prípadu rozhodné pre správne a spravodlivé rozhodnutie, ako to ukladá Trestný poriadok.

Dovolanie obvineného bolo z Krajského súdu v Bratislave dňa 15. decembra 2016 doručené Okresnému súdu Bratislava IV ako súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni, t. j. súdu príslušnému na podanie na dovolania. Okresný súd Bratislava IV výzvou zo dňa 21. decembra 2016 vyzval obvineného a jeho obhajcu na odstránenie nedostatku podaného dovolania, a to na podanie dovolania prostredníctvom obhajcu v súlade s § 373 ods. 1 Tr. por. do 15 dní odo dňa doručenia výzvy. Výzva bola doručená obvinenému dňa 24. januára 2017, od obhajcu sa zásielka vrátila ako „neprevzatá v odbernej lehote“, v stanovenej lehote na výzvu nereagovali. Následne bolo dovolanie obvineného zaslané na vyjadrenie prokurátorky Okresnej prokuratúry Bratislava IV, ktorá sa k nemu vyjadrila podaním z 20. marca 2017. Vo svojom vyjadrení prokurátorka uviedla, že nesúhlasí s dôvodmi dovolania, naopak, zastáva názor, že predmetný rozsudok Okresného súdu Bratislava IV v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave je správny a zákonný, pričom dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. c), d) Tr. por. naplnené neboli. Prvostupňový súd na hlavnom pojednávaní vykonal dostatočné dokazovanie, vykonané dôkazy zákonným spôsobom vyhodnotil a správne ustálil skutok z hľadiska obdobia i výšky dlžného výživného. Argumenty obvineného o tom, že prvostupňový súd mal počkať na konečné rozhodnutie o znížení výživného, nepovažovala za relevantné, keďže okresný súd pri posudzovaní trestnej zodpovednosti páchatel'a za neplnenie zákonnej povinnosti vyživovať alebo zaopatrovať iného, nie je viazaný rozhodnutím, v ktorom súd v občianskoprávnom konaní túto povinnosť a výšku výživného určil. Prokurátorka je tiež toho názoru, v tejto časti je dovolanie obvineného neprípustné, keďže dovolací súd správnosť a úplnosť zisteného skutku nemôže skúmať a meniť.

Vo vzťahu k námietke obvineného, že mu postupom krajského súdu bola odňatá možnosť zúčastniť sa verejného zasadnutia a uplatňovať právo na obhajobu prokurátorka uviedla, že z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že predvolanie na verejné zasadnutie bolo obvinenému dvakrát neúspešne doručované, pričom zásielku si neprevzal v odbernej lehote. Z tohto dôvodu súd postupoval v súlade s § 293 ods. 5 Tr. por. a vykonal verejné zasadnutie v jeho neprítomnosti.

S poukazom na uvedené skutočnosti prokurátorka navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol na neverejnom zasadnutí, resp. podľa § 392 ods. 1 Tr. por. zamietol dovolanie obvineného Ing. X. X. z dôvodu nepreukázania dôvodov dovolania.

Dňa 26. júna 2017 nahliadol do spisu JUDr. Jaroslav Šášik, ktorý pri nazeraní zároveň doložil do spisu plnú moc na zastupovanie obvineného v dovolacom konaní.

Dovolanie spolu so spisovým materiálom bolo najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu predložené 30. júna 2017.

Predseda senátu dovolacieho súdu predbežne preskúmal podané dovolanie a predložený spis podľa § 378 Tr. por. a zistil, že obvinený je síce v dovolacom konaní zastúpený obhajcami, avšak dovolanie nebolo podané prostredníctvom ani jedného z nich. Z tohto dôvodu predseda senátu obvineného vyzval výzvou zo dňa 12. septembra 2017, aby v lehote 10 dní odo dňa doručenia tejto výzvy odstránili uvedený nedostatok podaného dovolania tak, že v stanovenej lehote predloží súdu dovolanie, z ktorého bude zrejmé, že bolo podané prostredníctvom obhajcu, v súlade s § 373 ods. 1 Tr. por.

Na základe tejto výzvy bolo najvyššiemu súdu dňa 30. októbra 2017 doručené dovolanie obvineného podané prostredníctvom obhajcu JUDr. Jaroslava Šášika, z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), písm. d) Tr. por. Podané dovolanie obsahovalo doslovné zreprodukovanie dovolania obvineného z 9. decembra 2016 a jeho následné doplnenie v tom smere, že u obvineného objektívne nenastala ani jedna zo situácií, predpokladaných § 293 ods. 4, ods. 5 Tr. por. Podľa § 293 ods. 4 Tr. por. nemohol súd postupovať, pretože aj napriek skutočnosti, že predvolanie sa obvinenému nepodarilo doručiť, nebol mu obhajca z tohto dôvodu ustanovený, a teda sa ani nemal možnosť zúčastniť na verejnom zasadnutí. Rovnako tak nemohlo dôjsť ani k splneniu podmienok § 293 ods. 5 Tr. por., keďže obvinenému nebolo predvolanie riadne a včas doručené, a z tohto dôvodu nemohol byť poučený ani o možnosti konania verejného zasadnutia bez jeho prítomnosti. S poukazom na uvedené preto neobstojí argumentácia krajského súdu, uvedená v napadnutom uznesení, podľa ktorej verejné zasadnutie prebehlo zákonne a uskutočnilo sa v neprítomnosti obvineného za splnenia podmienok vyplývajúcich z § 293 ods. 5 Tr. por.

Obvinený zdôraznil, že o termíne verejného zasadnutia nebol riadne vyrozumovaný, pričom v jeho prípade nebolo možné ani uplatnenie fikcie doručenia, keďže túto je možné uplatniť len v obmedzenom rozsahu, za splnenia podmienok uvedených v § 65 ods. 3, ods. 4 Tr. por. Zásielka s termínom verejného zasadnutia totiž nebola doručená inej osobe, ktorá s obvineným v byte na ulici Palkovičova 1 býva (jeho matke), ani sa nevrátila krajskému súdu s oznámením, že adresát je na uvedenej adrese neznámy, ako to predpokladá § 65 ods. 4 Tr. por. Sám odvolací súd pritom na str. 265 spisu (v zápisnici o verejnom zasadnutí, pozn.) konštatoval, že obvinený nemá vykázaná predvolanie, čo znamená, že z fikcie jeho riadneho doručenia nevychádzal. Z uvedeného je zrejmé, že podmienky na uskutočnenie verejného zasadnutia v neprítomnosti obvineného neboli v predmetnej veci splnené, a pokiaľ tak krajský súd postupoval, konal a rozhodol v rozpore so zákonom. Postupom odvolacieho súdu došlo podľa obvineného nielen k porušeniu predpísaných procesných postupov, ale aj k vážnemu zásahu práva na spravodlivý súdny proces v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Odvolací súd týmto svojim postupom v konaní zasiahol do práva obvineného zaručujúceho mu riadnu účasť na verejnom zasadnutí, kde by sa mal možnosť sám alebo aj prostredníctvom obhajcu vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom a obhajovať sa. Poukázal tiež na R 6/2011 a na skutočnosť, vykonaním verejného zasadnutia bez prítomnosti obvineného došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. d) Tr. por.

V záverečnej časti podaného dovolania obvinený uviedol, že pri jeho trestnom stíhaní došlo zo strany orgánov činných v trestnom konaní k zásadnému porušeniu zásady stíhania zo zákonných dôvodov, keďže sa už vo svojej sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia, ako aj pri svojom výsluchu bránil tým, že v období začatia trestného stíhania nemal voči poškodenej žiadny dlh na výživnom, pretože k 1. septembru 2014 jej v súhrne zaplatil ešte o 1 000 eur viac ako bolo súdom určené. K tomuto svojmu vyjadreniu doložil písomný prehľad všetkých svojich úhrad uskutočnených za jednotlivé mesiace v prospech poškodenej, uskutočnené prevodom na účet alebo v hotovosti. Podľa obvineného mal pri ich sčítaní v čase konania prvého výsluchu (január 2015) dokonca preplatok na výživnom. Pravdivosť jeho vyjadrení nebola v konaní objektívne vyvrátená a preto nemožno tvrdiť, že všetky jeho platby a úhrady poškodenej mohli byť v skutočnosti aj niečím iným, než výživným. Z uvedeného je zrejmé, že obvinený stanovené výživné uhradil, avšak s istým časovým predstihom, keďže výživné platil vo vyšších splátkach, než aké mu vyplývali z rozhodnutia súdu o jeho vyživovacej povinnosti k poškodenej. Tak ako obvinený nepovažuje za možné, aby bola poškodená trestne stíhaná za to, že v rozhodnom čase od

obvineného vyššie platby výživného a požadovala od neho aj zakúpenie konkrétnych materiálnych vecí, tak nepovažuje za logické ani to, aby on mohol čeliť trestnému stíhaniu za to, že uhrádzal výživné v určitom časovom predstihu a vo vyšších sumách, než mu určoval súd, pričom v okamihu jeho obvinenia mal voči poškodenej preplatok na výživnom.

Keďže obvinený v čase začatia veci nemal voči poškodenej žiadny dlh, neexistovali ani zákonné dôvody na jeho obvinenie z prečinu zanedbania povinnej výživy. Z uvedeného je podľa obvineného zrejmé, že jeho obvinenie je založené na nelegálnom rozhodnutí poverenej príslušníčky Policajného zboru, ktoré malo byť v konaní okamžite zrušené, keďže na jeho právnom základe nebolo možné obvineného zákonne stíhať a ani vykonať spravodlivý proces podľa pravidiel vyjadrených v čl. 6 ods. 1 Dohovoru a § 2 ods. 1 Tr. por. Uznesenie o vznesení obvinenia z 15. októbra 2014 za neexistujúci dlh na výživnom tak bolo základom ďalšieho zmätočného postupu orgánov činných v trestnom konaní, čo vyústilo do následného neoprávneného podania obžaloby na súd a nezákonnému odsúdeniu prvostupňovým i odvolacím súdom, ktoré sa týmito vážnymi pochybeniami orgánov činných v trestnom konaní vôbec nezaoberali.

Pre chybný postup v konaní predchádzajúcom napadnutému rozsudku prvostupňového súdu nemožno podľa obvineného tento rozsudok považovať za vecne správny a zákonný. Na základe uvedeného preto obvinený navrhol, najvyšší súd zrušil rozhodnutie Okresného súdu Bratislava IV, ako aj Krajského súdu v Bratislave a v zmysle § 388 ods. 1 Tr. por. vec vrátil Okresnému súdu Bratislava IV na nové prejednanie a rozhodnutie.

Dovolanie obvineného, podané prostredníctvom obhajcu bolo doručené prokurátorky Okresnej prokuratúry Bratislava IV, ktorá sa však k nemu do dňa konania verejného zasadnutia nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) posúdil vec najprv v zmysle § 382 Tr. por. a zistil, že dovolanie bolo podané obvineným ako oprávnenou osobou v zmysle § 369 ods. 2 písm. b) Tr. por., prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Tr. por.], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Tr. por., po tom ako dovolateľ využil svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok (dovolanie), o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Tr. por.), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Tr. por. a s uvedením dôvodu dovolania podľa odseku 2 tohto ustanovenia.

Nezistiac dôvody pre odmietnutie dovolania podľa § 382 Tr. por. najvyšší súd viazaný jeho dôvodmi (§ 385 ods. 1 Tr. por.) následne preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozhodnutia, proti ktorým podal obvinený dovolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozhodnutiu, a dospel k záveru, že uplatnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. d) Tr. por. je v posudzovanej veci zjavne preukázaný (§ 382a Tr. por.).

Podľa § 371 ods. 1 písm. d) Tr. por. dovolanie možno podať, ak hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obvineného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky.

Podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa § 2 ods. 7 Tr. por. každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 292 ods. 1 Tr. por. predseda senátu predvolá na verejné zasadnutie osoby, ktorých osobná účasť na ňom je nevyhnutná. O verejnom zasadnutí upovedomí prokurátora, ako aj osobu, ktorá svojím návrhom dala na verejné zasadnutie podnet, a osobu, ktorá môže byť priamo dotknutá rozhodnutím. Ak mladistvý obvinený v čase konania verejného zasadnutia nedovŕši devätnásť rok svojho veku, upovedomí sa aj orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Predseda senátu o verejnom

zasadnutí upovedomí aj obhajcu, splnomocnenca a zákonného zástupcu. K predvolaniu alebo upovedomeniu pripojí rovnopis návrhu, ktorým bol na verejné zasadnutie daný podnet.

Podľa § 293 ods. 3 Tr. por. verejné zasadnutie sa koná za prítomnosti obvineného.

Podľa § 293 ods. 4 Tr. por. verejné zasadnutie sa môže vykonať v neprítomnosti obvineného, ak nie je možné doručiť mu predvolanie na verejné zasadnutie a z toho dôvodu ustanovený obhajca bol o verejnom zasadnutí riadne upovedomený.

Podľa § 293 ods. 5 Tr. por. verejné zasadnutie sa vykoná v neprítomnosti obvineného aj vtedy, ak mu upovedomenie o verejnom zasadnutí bolo riadne a včas doručené a bol poučený o možnosti konania verejného zasadnutia bez jeho prítomnosti alebo za podmienok uvedených v § 292 ods. 5.

Ustanovenie § 293 ods. 5 Tr. por. bolo s účinnosťou od 1. septembra 2011 novelizované zákonom č. 262/2011 Z.z. Dôvodová správa k tomuto zákonu vo vzťahu k § 293 ods. 5 Tr. por. uvádza: „Precizuje sa nie celkom jasná právna úprava týkajúca sa možnosti vykonať verejné zasadnutie v neprítomnosti osoby, ktorá je na verejné zasadnutie predvolaná alebo o ňom upovedomená. Trestný poriadok v § 292 ods. 1 stanovuje, že predseda senátu predvolá na verejné zasadnutie osoby, ktorých osobná účasť na ňom je nevyhnutná. Uvedené ustanovenie ale nekorešponduje s ustanovením § 293 ods. 5, z ktorého vyplýva, že verejné zasadnutie sa vykoná v neprítomnosti obvineného aj vtedy, ak mu predvolanie na verejné zasadnutie bolo riadne a včas doručené a bol poučený o možnosti konania verejného zasadnutia bez jeho prítomnosti. Nakoľko v prípade predvolania je osobná účasť nevyhnutná, je výkladom tohto zákonného znenia potrebné dospieť k záveru, že je vylúčené vykonať verejné zasadnutie v neprítomnosti predvolanej osoby. Bude teda na predsedovi senátu, aby pri príprave verejného zasadnutia vopred zvažil, ktoré osoby postačuje o verejnom zasadnutí iba upovedomiť (čo bude umožňovať v prípade ich nedostavenia sa a splnenia ďalších zákonných podmienok vykonať verejné zasadnutie v ich neprítomnosti) a ktoré osoby bude nutné na verejné zasadnutie predvolať a prejednať vec výlučne v ich prítomnosti.“

Vychádzajúc z uvedeného je zrejmé, že od 1. septembra 2011 je na úvahe predsedu senátu, či obvineného na verejné zasadnutie predvolá v prípade, ak je jeho účasť na verejnom zasadnutí nevyhnutná, alebo ho o termíne verejného zasadnutia „len“ upovedomí, ak jeho osobnú účasť nepovažuje za nevyhnutnú. V závislosti od toho, ktorú z možností predseda senátu zvolí, musí potom postupovať aj pri posudzovaní splnenia podmienok vykonania verejného zasadnutia v neprítomnosti obvineného.

Z predloženého spisového materiálu je zrejmé, že obvinenému bolo neúspešne doručované „Predvolanie na verejné zasadnutie“ („ďalej len „predvolanie“, pozn.), v ktorom je uvedené, že jeho prítomnosť na verejnom zasadnutí je nevyhnutná a v prípade nedostavenia sa bez dostatočného ospravedlnenia môže byť predvedený a sankcionovaný poriadkovou pokutou. Zároveň v ňom súd uviedol, že v prípade, ak sa obvinený bez ospravedlnenia nedostaví na verejné zasadnutie a budú splnené podmienky podľa § 293 ods. 5 Tr. por., vykoná sa verejné zasadnutie v jeho neprítomnosti. Rovnako sa verejné zasadnutie môže konať v jeho neprítomnosti podľa § 293 ods. 8 Tr. por., ak obvinený hodnoverným spôsobom svoju neúčasť neospravedlní a súčasne nepožiada, aby sa verejné zasadnutie konalo v jeho neprítomnosti. Z textu uvedeného „predvolania“ je zrejmé, že sú v ňom odcitované ustanovenia Trestného poriadku týkajúce sa tak predvolania obvineného na verejné zasadnutie (označenie listiny ako „Predvolanie na verejné zasadnutie“, uloženie povinnosti obvinenému zúčastniť sa, verejného zasadnutia a hrozba predvedením alebo poriadkovou pokutou v prípade nedostavenia sa), ako aj ustanovenia týkajúce sa upovedomenia obvineného (citované ustanovenia § 293 ods. 5, ods. 8 Tr. por.). Zo samotného obsahu „Predvolania“ teda nie je jednoznačné, či chcela predsedníčka senátu krajského súdu obvineného na verejné zasadnutie predvolať alebo ho o termíne verejného zasadnutia len upovedomiť. Konfrontujúc toto „predvolanie“ so zápisnicou z verejného zasadnutia dňa 31. marca 2016 (v ktorej predsedníčka senátu do zápisnice zaprotokolovala, že opätovne predvolá obžalovaného) a s odôvodnením uznesenia krajského súdu (kde na str. 2 odôvodnenia krajský súd uviedol, že obvinenému dvakrát neúspešne doručoval predvolanie na termín verejného zasadnutia) je zrejmé, že zámerom predsedníčky senátu krajského súdu

bolo predvolať obvineného na verejné zasadnutie, nie ho len upovedomiť o termíne.

Keďže sa predsedníčka senátu rozhodla pre túto formu účasti obvineného, vykonaním verejného zasadnutia v neprítomnosti obvineného za použitia § 293 ods. 5 Tr. por. došlo k porušeniu zákona v neprospech obvineného, nakoľko postup podľa § 293 ods. 5 môže súd použiť len v prípade, že obvineného o termíne verejného zasadnutia upovedomil (čo sa však v tomto prípade nestalo, keďže obvinený bol na verejné zasadnutie predvolaný (pozri obdobne napríklad i rozsudok najvyššieho súdu sp. zn.: 6Tdo/20/2015 z 28. júla 2015).

Sumárne je potom možné uviesť, že ak sa teda súd rozhodne na verejné zasadnutie obvineného „predvolať“, deklaruje týmto úkonom, že jeho účasť na verejnom zasadnutí je nevyhnutná a preto neprichádza do úvahy vykonanie verejného zasadnutia bez jeho prítomnosti za podmienok uvedených v ustanovení § 293 ods. 5 Tr. por. Ak napriek tomu súd verejné zasadnutie vykoná s poukazom na ustanovenie § 293 ods. 5 Tr. por., príde zároveň k porušeniu práva obvineného na obhajobu a teda na spravodlivý súdny proces.

K obsahu dovolania obvineného najvyšší súd ďalej považuje za potrebné uviesť, že obsahom práva na obhajobu, ktoré je prvkom spravodlivého procesu je aj možnosť vznášať osobne a tiež prostredníctvom obhajcu námietky proti prvostupňovému rozsudku na odvolacom súde. Odňatie tejto možnosti vykonaním verejného zasadnutia bez prítomnosti obvineného, pre ktorý postup neboli splnené zákonné podmienky naplnia dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. d) Tr. por. Uvedený nezákonný postup v sebe ale zároveň zahŕňa aj zásadne porušenie práva na obhajobu, a preto v takom prípade neprichádza do úvahy aj záver o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. z dôvodu, že v uvedenej situácii má ustanovenie § 371 ods. 1 písm. d) Tr. por. povahu špeciálneho ustanovenia vo vzťahu k § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Na základe týchto dôvodov najvyšší súd vyslovil, že dovolaním napadnutým uznesením krajského súdu bol naplnený dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. d) Tr. por. a bol porušený zákon v ustanovení § 293 ods. 2 Tr. por. v neprospech obvineného Ing. X. X.. Napadnuté uznesenie krajského súdu preto najvyšší súd zrušil. Rovnako zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a krajskému súdu, ktorý je viazaný vyššie uvedeným právnym názorom dovolacieho súdu, prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Vo vzťahu k ostatným dovolacím námietkam obvineného musí najvyšší súd uviesť, že vzhľadom na to, že dovolaním napadnuté uznesenie krajského súdu bolo zrušené, by bolo predčasné sa nimi bližšie zaoberať, pretože krajský súd bude musieť nanovo vo veci rozhodnúť.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.